

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Trias episcoporum et principum Paderbornensium triplici
in Societatem Jesu Paderanam beneficio municia**

Theodor <Paderborn, Bischof>

[S.I.], 1692

Theodorus Episcopus seu Fundatio Collegii Academicus Paderbornensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7710

THEODORUS EPISCOPUS

SEU

FUNDATIO COLLEGII ACADEMICI PADERBORNENSIS.

Necunabula Clarissimæ Gentis FURSTENBERGICÆ ab ultimis retrò saeculis accersere, & inquietare illustres urnas veterum Avorum, nec moderni instituti mei est, nec proposita brevitatis. Eò magis, quò plures ingenioso calamo, successu felici, illud egregiè executi sunt; inter quos Celsissimus Princeps FERDINANDUS FURSTENBERGICUS, in notissimis orbi literato *Monumenta Paderbornensibus*, Familia sua vetustam originem tam illustri scriptione in lucem publicam extulit, ut ab alieno calamo plus claritatis adsciscere, periade videatur esse, ac soli radios infundere. Suffecerit unum adiecisse augustale encomium LEOPOLDI Cæsaris, quandoquidem ab Imperatoria sublimitate probatissima nobilitas originem suam, & incrementa, plerūmque derivat. Is itaque in diplomate, quo Gentem FURSTENBERGICAM Anno 1660. 26. Aprilis magnificè honestavit, fatetur: FURSTENBERGICOS de Numero S. R. I. Equitum in circulo Rhenano, sub territorio castri Fridburghensis, plurimù retrò annū, veluti insigne corundem membrum, fuisse recentissimos, sicut originem, à temporibus Divi quondam Imperatoris CAROLI MAGNI, longa prosapia in hoc usq; tempus prostraxisse. Ab hac stirpe, patre FRIDERICO quatuor Electorum Coloniensium Consiliario, Matre ANNA WESTPHALEN primæ nobilitatis Matrona, propagatus est Illustrissimus surculus THEODORUS Anno millesimo quingentesimo quadragesimo sexto. Lucem vitalem vidit, cum perversorum dogmatum feralis caligo Patriam, fidemque Germanam, involveret, & à Deo, ac morum integritate, deficientium plenos vorlices hæretica eluvio passim abriperet. Ab hoc communi naufragio ut indoles Deo, & Religioni, nata vindicaretur, cavit solicita Parentum educatio, quando ad Ubius amandatum Adolescentem eorum imperio subdiderunt, quorum non paucos castigata morum gravitas, & fidei non dubia fama illibata, ibidem commendabat; ut meritò Stanislaus Hosijs magni nominis, & Eximia Eruditionis Cardinalis, in Epistola ad Senatum Coloniensem, Urbi isti in acceptis referendum censuerit, quidquid circa Rhenum integræ fidei, & Religionis incontaminata, eo tempore supererat. THEODORI profectum in studiis prodidit affectus in literas, ac literatos, ad invidiam proclivis; in ampliandis Musarum honoribus inexhausta liberalitas; in omni acutæ eruditionis, seu sacro, seu profano genere, facilis, & locuples memoria, qua in effectam usq; æratem, cum stupore audientia, constanti obsequio, senem prosecuta est. Animo ad statum Clericalem adjecto in Metropolitanæ Ecclesiæ Trevirensis, & Cathedralis Paderbornensis, Canonicum vix adscitus fuerat, quando prolatâ ad omnes virtutis ejus famâ, & emicante ubique inde excellorum capace magis, quam avidâ, ad prima honorum sub sellia certatim rapi cœpit. A Collegiata primum Meschedensi, tum Anno 1577: 25. Iulij. à Cathedralitia Paderbornensi in *Præpositum electus est*, ætatis Trigesimo primo, cum juvenes annos virilis gravitas, & judicium senile componeret. Enim vero vivacem animo, & humeris robustum Atlantem requirebat Respublica, in quo lapsantis patria ambiguam fortunam reclinaret. Abdicaverat eo tempore Episcopatum Paderbornensem SALENTINVS ELECTOR COLONIENSIS, ut, ducta uxore, illustrissimam Familiam Comitum Isenburgiorum, ad suum solius caput redactam, in novam posteritatis spem refuseitaret. Successerat Administrator novus HENRICVS, è SAXONUM Ducali domo LAVENBURGICA, Archiepiscopus Bremensis, & Administrator etiam Osnabrugensis. Hic animum in nova dogmata propensum, ambidextrâ simulatione, aliquamdiu presserat, donec confirmato tot Provinciarum Imperio, conceptum animo virus, ruptis uno impetu repagulis, licentiis, & nocentis grassaretur. Nihil jam ferè sanctum, nihil sacrum, quod non audacter proculcare hæretis, tanto patrocino fulta, omnemque exuta verendum, quâ sub prioribus Episcopis scèpè coacta fuerat erubescere. Non referam polluta sacrilegis manibus sacra, & Sacraenta, expilata sacraria, publica & incesta Clericorum connubia, Hæresin, deturbatis Doctoribus Catholicis, in omnibus Ecclesiarum exedris vocale. Horret calamus apicem desigere in ulcere nondum plenè coalito, & invisam refricare memoriam infamis scopuli, in quem, irreparabili damno, tot animalium & fortunarum, illis est Padera, nunquam præcipito vicinior; cum per omnem Septentrionis viciniam ingenti strepitu impulsæ ruerent Episcopales Cathedræ. Placuit tunc *Divina Providentia*, & *Capitulo Cathedrali*, quod fere solum Religionem veterem, ac Orthodoxam, sustinebat, auctoritate suâ contra impetus Administratori fortiter obnoxium, placuit, inquam, in partem operarum, & commune fidei turamen, evocare Societatem JESU. Obierat Cathedralis Ecclesiæ Concionator versipellis hæreticus, toleratus tamen, seu metu, seu respectu, Administratoris; ne similis viperain Cathedram veritatis irrepereret, Canonici Cathedrales decernunt literas, communin nomine, mittendas ad Fuldensis, & Heilgenstadiensis Societatis JESU Collegiorum Rectores. Quarum apographum exscribimus, ut grata posteritas zelum commendet nobilissimi Capituli, & tanto illustrioris, quò fortius se murum pro Domo DEI oppessuit.

Prævia officiorum delatione, Reverende, & Admodum Erudite, Domine.

Cum nobis incumbat veram nostram, & veterem Catholicam, Religionem omni conatu pro posse nostro vindicare, propugnare, & conservare; In quem finem hisce dubijs temporibus, usus esset nobis in Doctrina Theologica viro bene versato, qui concionandi munere, in summa nostra Æde, præclarè fungeretur, & per hebdomadem aliquot horas lectionibus Theologie impenderet; Reservatur vero à virtù fide dignit, huic obeundo officio admodum idoneos, facundos, multæ eruditione polentes, in isto Collegio reperiiri; Humanissime ad Reverentiam Vestram, petendo recurrimus, ut ad tuendam & propagandam veram Catholicam Religionem, omni meliore modo nobis velis esse adjumento. Et personam requisitâ eruditione politam, cui de honesta, & Ordini vestro conveniente, sustentatione prævidetur, sub festa Paschalia missere non dignetur.

In eam spem venimus, id nos impetraturos, cum sit Deo gratum, nobis ad communam animarum utilitatem necessarium. & à bono omnino desideratum. Cui beneficio nobis praestando ut respondemus, omnem curam & cogitationem colloca-
mus. Ex pellam certum & gratum responsum. Data Paderborn, Anno 1580. Die 19. Februario.

Decanus & Capitulum Ecclesie Paderbornensis.

Ilicet delatum est humanissimis literis, & justis desideriis, Illustrissimi Capituli, ad nutantis veræ Religionis
commune fulementum. Ideoque missus P. CHRISTIANUS HALVERIUS Theologiz Doctor, inter celebri-
ores provincie viros, virtute, & eruditione conspicuus, qui 26. Die Martij pridie Palmarum, dirigente Ca-
pitulo, in Aseptorio Abdinghoffensi hospitio exceptus est. Fruictum spiritualem è concionibus illius, &
Religiosa conversatione, cum libassent Domini Cathedrales, alteras dederunt ad P. Provincialem Provincie
Rhenanæ avidas plurium è Societate operariorum. Nec ea literæ tanto affectu plenæ expedito effectu carue-
runt. Submissus 26. Iulij ex Collegio Heiligenstadiensi P. STEPHANUS LOHN, ut in spargenda lemente sacra
Patri Christiano operas, & industrias conjungeret, cum spe fructus uberioris. Non multò post aucto So-
ciorum numero, Superior iis impositus P. LEONARDUS RUBENUS, is, qui cum Livoniā postea & Transyl-
vaniam servens Missionarius excoluisset, studio quietis asceticæ in Ordinem S. Benedicti transgressus fuit Coloniæ,
anno 1596. 11. Iulij ad S. Martinum professionem edidit, postea Paderborn apud Abdinghoffenses
in Prælatum postulatus. Interea, Patribus in salutem animarum operose intentis, Domini Cathedrales Romæ
apud eorum Generalem instare ceperunt, ut Societati perpetua se des Paderbornæ stabiliretur, decretis ve-
tigibus, quæ honestæ sustentationi sufficerent; Quando à Provinciali suo improvisas literæ Patres accipi-
unt, quibus meditata eorum avocatio nunciabatur, cum difficultates hæretici identem alias ex alii obmo-
verent, & res domesticæ indies magis arctarentur. Res ea maximoperè perculit Reverendissimum Cathedralis
Ecclesie Decanum, ideoque gravissime commotus respondit: se diem cum, quo abitum pararent, fatalem
sibi & supremum precari; omni contentione obnoxium se intentioni illi, quam sine evidenti Dicecis in-
commodo, & certa plurimarum animarum jaætura, exequi non licet; rem omnem publicam in discri-
men conjici; Clerum non ultra ausurum ad celebranda Divina officia publicè congregi, eò quod Patres procacem
hæreticorum petulantiam, ob vitæ, quam suspiciant, integratatem, hucusque compescuerint, & animos perva-
caces, tum concionibus publicis, tum privatis allocutionibus, emollierint. Accedebat Reverendissimi Pre-
positi THEODORI FURSTENBERGII efficax auctoritas, qui attractis in causam & studium tuenda Re-
ligionis Capituli Præpatibus, gravi epistola Patrem Provincialem amicè obtestatus est, ut tanta rei mo-
menta, quæ conscientiam oneratura sint, apud animum suum librare velit, & dispicere periculum fidei, quæ
per Dicecin omnem in præcipit titubans, facili impulsu, in perpetuam ruinam procubitara sit, nisi ferventium
operariorum industria fulciatur: cogitet quo animarum Zelo pauci Capitulares Patres Societatis accersierint,
indubia spe, fore, ut per Eos frænatâ hæresi, & reductis errantibus, sua veræ catholica Religioni integritas
fanciatur; Si res domesticæ modò angustiores sint? cum tempore sufficienter providendum; sperare se benevo-
lum, & prouum in vota Capituli, responsum: nolit ansam præbere, ut errorum porrigo longius serpat. Episto-
la Scarma data et 14. Octob. Anni 1582. sigillorum, & nominum, ordine infra scripto: THEODORVS FVR-
STENBERG Prepositus. HENRICVS de MESCHEDE Decanus. MELCHIOR à PLETTENBERG Camerarius.
WILHELMVS SCHILDER Scholasticus. Benedicere dignetur Divina bonitas gloriösis cineribus tantorum Her-
roum, eosque in pace sanctorum colligere, qui de Religione, de Republica, de Societate JESU tam præ-
clarè meriti, nutanti Patriæ succollarunt, & fundamenta jecerunt, quibus in pristinum vigorem erecta fides
catholica posthac solidius firmaretur. Non poterant ea melius stabiliri, quam in educatione Juventutis, quæ
si à teneris fanam doctrinam imbibisset, adulteriis paulatim jugo fidei adaptatis, videbatur correcta mo-
rum barbaries avitam Religionem facilè reductura. In id munus omnium bonorum votis unicè expetebatur
Societas; sed negotium intricatum, vivo Administratore, zgrè expediendum credebatur. Nodum diffi-
cilem incidit Deus, repentinâ morte Administratori, qui ex equo, fractâ cervice, prolapsus, bonos metu,
Religionem Catholicam exitio imminentib[us] liberavit. Occasione divinitus in manu datâ utendum rati Ca-
nonici Cathedrales, Professores è Societate Scholis, in quinque classes distributis, præficiunt, constituto fin-
gulis in vicum Minervali, & totius Gymnasi cura in eos reclinata. Frendebant hæretici, & Juventutem
brevi diffluxuram minabantur, si Senatus consulto ab hospitiis Civium arcerentur Discipuli Societatis, pœna
in transgressores decretâ. Sed res aliter cecidit; Cum enim Calenda Maij anni 1585. ex ritu consueto Socie-
tatis, celebrato Missæ sacrificio, & invocata Spiritus sancti ope, Ludus literarius solemnitate aperiatur, primo
accessu auditorum centum & quadraginta numerati sunt, qui, anno hoc nondum evoluto, ad trecentos excreve-
runt; præclaro indicio metuendum non esse, ne de numero discipulorum, ut hæretici calumniabantur, dies
detrahatur, sed paulatim cogitandum, de prolatandis scholarum angustiis, cum consuetæ exedra non caperent
multitudinem accedentium, qui sine Religionis discriminé, etiam è superiori Saxonia, Misnia, locisque ad-
iacentibus conferti mittebantur à suis, à Nostris admittebantur. Latissimis initiis, eodem hoc anno, in cu-
mulum pleni gaudii adjicere voluit Divina benignitas electionem novi Episcopi, & quidem Orthodoxi. Ha-
bita Comitia 5. Iunii, Stylo veteri, quibus concordi Capitularium suffragio Ecclesiæ in Episcopum Patriæ in
Principem electus THEODORVS à FVRSTENBERG majoris Ecclesie Prepositus, omnium calculo tali fastigio dignis-
simus. Dies erat Divo Bonifacio sacra, nobile ferens augurium de genio Principis magnifico & liberali, qui
annos Regiminis beneficentia in subditos signaturus erat, verus Republicæ sacerdos, & profanus, Bonifacius. In-
solita romanorum lætitia exceptus est nuntius hujus electionis, securaque aliquot Cardinalium aggratulatio-
nes, cum confirmatione Sixti V. P. M. omnibus animo præcientibus gustum eorum fructuum, quos per THEO-
DORVM collectura esset Ecclesia. Cum Regalium concessio à RUDOLPHO II. Cesare accessisset, splendido
nobilium comitatu, latus stipantibus Abbe Principe Corbejeni, cum Simone Lippensium Comite, utbem inve-
ctus, juratam fidem mutuam, more majorum, dedit, & accepit, die apostolorum divisioni sacerd[icis]. Primæ Regimi-
nis curæ in formando Ecclesiæ statu absumptæ. Eam ob causam abrogato veteri Juliano, novum Gregoria-
num Calendarium, fastis correctioribus, promulgatum; evocatus ad Paderam Suffraganeus Monasterienis
Dominus

Dominus Godefridus de Mirlo Episcopus Harleiensis, qui Confirmationis sacramentum administraret, quodante quadragesimum annum in Urbe hac fieri desitum. Processio Eucharistica non abolita quidem, neglecta tamen, infrequens, & ab hereticis irrita, illustri magnificientia & splendore haec tamen non viso, alluentibus magno numero facibus, interstrepentibus tubis, & vocibus musicis, per studiolam Juventutem nobilitata est. Novitas spectaculi, & insueta celebritas, attonitam defixit multitudinem; multis lacrymas etiam invitatas extorxit, qui de Mysteriis fidei nostrae abjectius fenserant. Statum civilem non minus vulneratum ut erigeret, patriam ære alieno gravem relevare, diluere debita, oppignorata redimere cœpit, non imperatis, quod potuisse, subditorum collectis, sed prodigè in bonum publicum effuso æratio proprio, cui, ut opulentius, sed innoxie, ditesceret, **nobilis Parvimonias**, luxum omnem superfluum exosa, **grande redigat** fuerat, ut Ipse dicere solebat. In manibus habeo rationes ab ipsa clementissimi Principis Illustrissima manu in calculum accuratum redactas, ubi hæc, æterna cedro digna, beneficentia ad **octuaginta imperialium millia** excurrit. Non veniunt ad censem hunc ingentes expense, in Arces magnificas, vel refectas, vel à fundamentis erectas; in opera publica sublimibus fastigii educta, in Aras & Mausolea è marmore & alabastro, vastis machinis, exurgentia, nullo sumptu publico, sed privata munificentia, ad stuporem posteritatis. Nec exhausti unquam **Loculi**, Deo, & Republica, **vestigiales**, quantavis liberalitate effunderentur. Certabant Superi munificentia Principis, & copiosiori incremento regurgitabant in fontem liberales rivi, ut ditius refluerent; cum in vana, ac superflua, non abirent, sed aurum omne, & argentum, tributarium fieret Ecclesia & Religioni, cuius utriusque pretium quia apud adultos, eviluerat, à melius formanda Juventute repetenda vetus estimatio videbatur. Monasterium in Urbe erat, in quo dominante Hæresi, & laxata Majorum disciplina, mores adeò dissoluti invaluerant, ut per anni Festa & Dominicæ, impudentes saltatriculae, filiae, famulæque Civium, intervenientibus Hominibus sacris, in cœtus mutuos coirent, ad fides, & tibias, tripudiati. Ordo à suorum correctione prohibitus, revocatis, quos lues illa virulento contagio non afflaverat, putre membrum refescere maluit, & unius Cenobii jacturæ, famam nominis resarcire. **SALENTINUS** Episcopus locum à suis desertum Anno 1577. Scholis applicuit, sed harum Provisores Anno 1582. D. **Elmerhusio**, & **Fratribus**, Prænobilibus ab Haxthausen venditum duobus **imperialium Millibus** à Scholis ab alienarunt. **THEODORUS** Episcopus in favorem studiose Juventutis augmentam liberalitatem animo parturiens, annidente Cathedrali Capitulo, duobus millibus & quadringentis **imperialium Millibus** hoc mercimonium illustrissima Principis manu, rationibus suprà memoratis, memorabilis calamo, sic inscriptum legitur: **Hanc Domum Dei ab Ordine desertam**, & planè prophanatam, **authoritate ordinariâ, confirmante summo Pontifice CLEMENTE VIII.** Patribus Societatis IESV tradidit, pro recuperanda, restituenda, resistentia, ad ipsendas, vel acquirendā **reverissima à Christo, & sui Apostoli, ad nos devoluta Religioni Catholica, vel Romana & Orthodoxa.** Non sufficiebant Monasterii septo amplitudini Ideæ, quam Princeps animo complectebatur. Ideò geminas ædes vicinas sui juris fecit, alteras 1500, alteras 400. **Imperialibus** coemptas, cum adhuc S. LIBORII Sacello, cui hodiecum antiqua Majorum religio venerationem conciliat, tum ob reliquias, cum per S. Meinolphum Archidiaconum Ecclesia Paderane è Galliis allata, & Ädi Cathedrali inferendæ, ibidem primo, intra urbis pomœria, loco deponerentur; tum ob sancti hujus Cenomanensium quandam Episcopi, nunc Paderbornensium Tutelari Patroni, in arenarum, & calculi, doloribus opem medicam totâ Europâ thymaturgam. Comparata area quæ meditatum ædificium caperet, **Nonis Junij Stylo veteri**, die Electionis sua anniversario, **Illustrissimus Princeps**, solenni pompâ, in Urbem præcedente Clero Cathedrali, stipantibus omnium Ordinum Proceribus, quatuor Abbatibus, & præcipuarum Patriæ Civitatum Consulibus. **Sacris in Sacello S. Bartholomai**, Nobis cum domestico, magnificè peractis, ad futuri Collegii jacienda fundamenta præcessum. Lapidem primum, ut vocant, currui elegantissimo impositum, cum lamina cuprea, quæ sculptam totius ædificiū seriem exhibebat. Pueri Nobiles speciosè personati ad effosiam scrobem attraxerant, ut confutet ceremonijs lustraretur. **Illustrissimus** suâ largitione latus, emicante ex vultu hilaritate, Lapidem arce plumbæ, cui includebatur, exemptum moneta aurea, argenteaque, cum in finem eusa, & congruis inscriptionibus literata, inferit, tum adjuncta effigie suâ, lapidem in arca memorata reclusum, Manu Principalis, felicia auspicio, in fundamento novi operis depoluit, acclamantibus inter festiva aeroamata Poëtis, accentibus Musicis, frendentibus Hæreticis, Bonis omnibus Optimo, Liberalissimoque, Principi vitam, & felicitatem, apprecentibus. Margini cupreæ Lapidem ambienti, concipiente Princepe, sequens incisa est Epigræphe: Q. F. F. F. Q. S. E. A. D. O. M. Q. G. C. **Anno reparata salutis 1596. die 5. Junij (Stilo veteri) Indictione 9. gubernante Ecclesiam universalem SS. D. N. Clemente VIII.** **Theodorus à Fürstenberg Dei gratia Episcopus Paderbornensis**, ad fidei Catholice incrementum, pro singulari sua liberalitate, hoc novum Collegium Patribus Societatis IESV ex fundamento, isto novo Lapide collocato, ædificare capit. Ferrebat sub inde opus pertinaci labore, & magno molimine, promotum, quando convocatis ad Comitis Statibus Anno 1597. 17. Marij afflictum Hungariz statum, & per proculata nobilissimæ illius Provinciaz viscera, imminentem Romano Imperio Turcarum barbariem Princeps, gravi oratione, demonstravit, ut auctoritate Cesaris & subsidiarium necessitatibus publicæ servitutum persuaderet. Hic heterodoxa Nobilitas, & quarundam Civitatum Consules, in turbido pescandum rati, negarunt se quicquam contributuros, quo libertatem Evangelicam, & utriusque speciei cœnam, non mercarentur. Exhorruit ad infames nundinas magnanimus Princeps, heroicè contestatus; Sevitam potius integratæ Fidei Catholice immolaturum, quam ut effreni audacie concedat, & in impia postulata descendat, Ecclesia legibus retita, ac Deo injuria. Tumulatuari illi, & impudenti agmine, ad Capitulum Cathedralē concurre, ut à pluribus extorquent, quod ab uno impetrari non poterat. Cum & ibi in rupe incurrissent pro Religione veteri infrastant, atque ad Principem sacrorum arbitrum remissi, reverentiam in eum, obsequiumque docerentur, bitem omanem in Jesuitas expuunt, depræstationem, subhaftationemque, honorum, & coepiæ ædificii demolitionem atrociter comminati. Et revera suspensum hærebant opus, nisi Princeps 22. May, sub diluculum, ex arce sua improvisus, accitum fabricæ lignariz præfectum aureo, argenteoque, munulculo, & Manu suâ impacto in trabem primo clavo, animâasset. Retractis in laborem intermissum operariis, absoluta denique est exterior Collegii fabrica, & turris vilendo opere, magnifico prospectu, in fastigium educta, globo, seu colophone, imposito die 31. Julij S. IGNATIO sacra.

Huic inscriptionem à se conceptam includi voluit Princeps: *Vetera transferunt, ecce nova facta sunt omnia.* Anno 1602 Clemente VIII. Pontifice maximo, Rudolphi II. Imperatore, Reverendissimus & Illustrissimus Dominus D. THEODORVS à EVRSTENBERG Ecclesia Paderbornensis Episcopus, S. R. I. Princeps, huic edificio ad honorem in primis D E I, Ecclesia utilitatem, Reip. emolumenatum, ac Juventutis erudiendi gratia à fundamento eretto fastigium imposuit. Turris ea cum ædificaretur, multorum oculos perstrinxerat, & terruerat animos, verita Civitate hæretica, ne quæsto Religionis prætextu, propugnaculum in ea exureret, ex editiori Urbis loco toties rebelli, & in civiles discordias projecta, Hæres incubiturum. Et verò suggestus excitabatur non Marti sed Fidei, ex quo non to-naret ille, sed hæc peroraret, non tormentis ageretur in vulnera corporum, sed argumentis in remedia ani-marum; cum prospiceret sagacissimus Princeps, facile abitura in obsequium corpora, quorum animæ hære-ticam contumaciam posuissent.

Interea allatum erat Anno saculari 1600. Kalendis Martij Breve Apostolicum Clementis VIII. quo dimidiam partem Monasterij Valkenagensis, cum nonnullis aliis beneficiis, in partem fundationis futuri Collegii, unione perpetua, attribuebat. Situm est Monasterium illud in Comitatu olim, nunc Satrapia, Schwalenbergensi, quæ jurisdictione, ut ajunt, cumulativâ diversum Principis Paderbornensis, & Comitis Lippiensis, imperium respicit. Nomen & initia trahit à Volquino nobili quondam, & opulento, Schwalenbergensem Comite, cum ante inhæretet monti, quem nunc sylva Schwalenbergensis occupat, inter oppida Schwalenberg & Rischenau, quod ultimum in pagum decrevit, dicereturque Conventus S. Joannis Baptista in Burighagen seu Borghagen.

In locum, ubi nunc est, translatum videtur Anno circiter 1248 cum ab eo tempore instrumenta publica Monasterium Religiosarum Puellarum, & Sandimonialium, Ordinis Cisterciensis in Valkenbagem, vel Monasterium S. Maria Virginis de Valle Litorum, nominent; cuius Virginis gloriola, & radiis cinctam, cingiem, cum adjecto scuto stelio sex radiorum, insigne Cœnobii complectitur. Monasterium magnis Schwalenbergiorum, Eversteinorum, Pyrmontanorum & Hombergiorum Comitum & Dominorum donis, ac privilegiis, excultum, & illustrium Puellarum religioso contubernio nobile, floruit ad annum 1408. quando vicini Comites armis inter se collisi, & vastatrices flamas latè circumferentes, codem incendio Monasterium cum adstitit sedecim pagis involvereunt, Sanctimonialibus, ut pudori & religioni consulerent, ad loca taurora, in ditione Corbejeni, dilapsis, liberaque, Suâ, Suorūmque, resignatione Monasterium ultrò deferentibus. Exinde deserto loco omnia in fru-ticeta, ac sylvas, excreverunt. Donec Theodorico ArchiEpiscopo Colonensi Episcopatum hunc administrante Wilhelmus ex Witzenhausen Diocesis Mogunsina evocati, colere locum cœperunt. Sed & illi post 20. annos ad opulentiores Rhenum regressi sunt, averlati sterilem hujus loci glebam, quæ in salfuginem versa culturam maligno proventu remunerabatur. His successit Ordo S. Crucis, sub Regula S. Augustini anno 1432. qui per integrum seculum Monasterium istud contra nascentem Hæresin, & insidiantium Vicinorum potentiam fortiter, & religiose, tuitus est, usque dum perversis dogmatibus totâ circum correptâ viciniâ in exorbitantem licen-tiam omnia proturbarentur, Viris etiam sacrâ, cum hæresi, agnatam ciliciviam imbibentibus, ita ut in haras arx, & sacraria verterentur in prostibula. Anno istaq. 1596. 14. Octobris, Stylo veteri, THEODORVS Episcopus veritus, ne patrimonium sacrum in alienas manus totum devolveret, cum Simone Comite Lippensi, transactio-ne initia, aliquam bonorum divisionem orsus est, exclusis Apostatis, quorum Sacerdotes quinque, Laici tres supererant, ob carnis, aliaque, vincula ad suos non reddituri. Pars dimidia Episcopi, Autoritate Apostolica, abie-t in partem fundationis Collegij Paderbornensis, altera medietas in divisione hæreditaria quatuor Filiorum Simoni Comitis, inter cætera, Hermanno Comiti cessit, ab eoque Anno 1610. 30. Martij in prædictum Collegium legiti-mis tabulis transcripta est. Factam donationem, paucis annis post, ratae esse jussit coram D. Hermanno Meyer Prælato Marie Monasterieni, cum Sacramentis omnibus ritu Catholicō expiatus è vita abiret in Arce sua Schwalenbergensi. Secutâ postmodù fuit Anno 1628. 11. Augusti cum Ordine Crucigerorum conventio mutua, eorum illustrissimo Carafa Nunio Apostolico ad Rhenum, ut omnis litium seges excinderetur; transcriptaq; sunt in Collegium omnia Monasterii jura. Imperato igitur, ut supradictum, consensu Apostolico circa incorpo rationem dimidie partis Valkenagensis THEODORUS Episcopus in fundationem Collegii toto pectori incumbens, evocato Reverendissimo Domino Petro Arresto Episcopo Aronen, Suffraganeo Monasterieni, cum in dienatali Maria Virginis Templum S. Joannis Evangelista, quo haec tenus usum est Collegium, reconciliari per eum curâsse, Principe Clero, & primaria Nobilitate, tum Patribus cum Provinciali suo circumfusis, suam de perficienda Collegii fundatione mentem aperuit, præter alia Religione in fidem Catholicam, & affectu in Societatem plena, hæc adjiciens ex literis fundationis:

Cum è Constitutionum suarum prescriptis legibus Religijs Societatis gratiutò obire officia omnia debeat, ut suffpetat illi, unde vitam honestè tolerare, & honestum numerum operiiorum sufficiare semper possit, qui fessu senio, morboq; fradij, aut vitâ exenitibus succedere querant, preter eos redditus, quos hucusq; à Venerabilis Capitulo nostro perceperunt, & Bibliothecam nostram SS. PP. operibus, alijq; insignibus librū satius instruam, quam gratiole lù donavimus, Valkenagensis Canobij proventuum partem medium, à Comite Lippensi per Nos recuperatam. dito Collegio in Civitate Nostra Paderbornensi, atq; Sacellum S. Bartholomai, juxta Ecclesiam nostram Cathedralem sicutum; Similiter Capellaniam sub invocatione SS. Fabiani & Sebastiani, ac SS. Petri & Andrea &c. apprebant & confirmante sede Apostolica, Bulla super hac re data Anno 1600. 5. Kal. Martij, in perpetuum attribuimus; ut dictum Collegium illa perpetuò retinere, eorum fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, emolumenta quecumque percipere, exigere, levare, ac in suos usus, & utilitates, convertere possit. Ad extreum, quoniam cuperemus liberali sustentatione benè provisum collegio, ut perfe-ctor, & plurium quam habentius personarum, sit fundatio, donamu insuper de nostro decem milium Dalerorum In-pe-trialium summan capitalem, ad stabilem perpetuumq; redditum comparandum &c.

Constitutis ex animi sententia Collegii rebus, in futura tempora firmitati ejus prospiciens THEODO-RUS, metuebat ne suo beneficio onerasse magis, quam exornasse, Societatem diccretur; quod fieri prouum erat, si ex crescente per Rheni Provinciam Collegiorum numero, homines multiplicarentur, & labores, nullâ recentium, & idoneorum operariorum successione. Noverat industria seduli agricultor, qui novellas planetas educat quas effectis substituat, quæ, annum fructum aliis pariendo, se ipsas consumperunt. Itaque de religiosa

Religiosa posteritate sollicitus, Tyronum Societatis Seminarium in Collegio sua Paderano instituit, ut esset in eorum locum preparata soboles, qui morbo eratque fracti, aut abrepi morte, estatione facia avellebantur potius, quam abibant. Dorem eorum 20. Millia Imperialium constituis, & numerum Tyronum Vicenari quinto definit. Quam quidem dotem, ait ipse Princeps, licet ex Nostro peculio, nostris frugali vivendi ratione, collectam solidam voluntati Nostra testificatione ratam, firmamq, fore non dubitemus; Nos tamen omnem dubitationem, ac Disputationem, occasionem, superabundante cautela, praeavere cupientes, gratiosum Sedit Apostolica beneficium desuper impetravimus, cuius expressum tenorem, si videre necesse sit, in promptu habemus, &c. Hanc fundationem THEODORUS Princeps, Fefo S. IGNATII, Anno 1612, faciente ad aram R. P. Provinciale Henrico Schereno, suis manibus super Altare obtulit, exemplum Principis suae liberalitate prosequentibus tribus Abbatibus, aliisque e Nobilitate viris primariis. Cum autem identidem, & fervide urgeret sacri hujus Tyrocini initia, videre cupiens Juvenes (ut ajebat) qui suis orationibus, Se, Suosque, Deo redderent gratiosos, evocati Treviris sub finem Octobris anno 1614, ad Paderam adfuerunt 28. Tyrones cum Instruatore suo. Quorum adventus tanto Optimum Principem gaudio perfudit, ut tenere se non potuerit, quin pauculos post dies Ipse ad Eos salutatum excurreret, cum singulari gustu interna suavitatis, qua ex felici consiliorum successu, animum demulcebat; Nesciebat enim futurorum insecus, non nisi sexennio religiosum hunc ceterum ad Paderam suam substiturum, eo quod mox Bohemici, & ab illa origine alia ex aliis subnascentia bella, cum consensu Fundatrix Familia Fürstenbergica, anno 1610. Trevirois Eum regredi compulerint.

Inde in splendorem Gymnasi conversa sunt Principis Studia. Indecorum videbatur, & infra conditionem Musarum, Artes Liberales tractari illiberalius, & augustam Sapientiam angustius hospitari. Lyceum magnificum Musarum honestate, & amplitudine, dignum erigere placuit, & Fefo S. IGNATII tot jam ante Principilibus beneficiis fasto, hoc est 31. Iulij, anno 1612. in latere occidental plateis contiguo, primum Lapidem Manu Episcopali in fundamenta deponere, adstante Illusterrimo Ritterbergensem Comite, aliog: & quidem pompâ ampliori, quam ea fuerit, cuius in fundati Collegii structura meminimus. Operc ad fastigium educto, & Muis per Clases in sua habitacula distributis, in suprema Aedificii fronte aures symbolum fixit Fundator: DEO & PATRIAE, in medio vero prospectu posita est statua Fundatoris in habitu Episcopali Mitram capite, Pedum manu sustinens, quam ipse exsculpi sibi curarunt, cum sequenti Epigraphe: THEODORVS à FVRSTENBERG Dei, ac Sedi apostolica, Grata Ecclesie Paderbornensi Antistes, ac S. R. I. Princeps, affectu, Zeloz, boni publici, qua Religione, qua Sapientia, procurandi, propugnandi: Religioni quidem Templum; Sapientia vero Gymnasium Academicum; Collegium porro Patribus Solitaria 1614, fidis utriusq, Thesauri Dispensatoribus eternum consecratabat anno Eps CopatVs sVI PaDerbornensis trigesim Mo. Cui vivo, mortuoq, bene, quisquis ista perleges, apparet.

Hec omnia tam magnifice simul, & munifice, acta non sufficiebant Glorioso Principi, acribus stimulis, ad perfectissima queque eniti solito. Stabat Gymnasium mole sua plurim Musarum capax; decerat in Westphalia Universitas, qua ab Humanioribus Studiis egressam, & ad loca heretica dilabili solitam Juventutem, sinu Orthodoxo exciperet. Agricolæ symbolo frequenter uti solebat THEODORUS, qui sementem spargendo perdit, ut seruet. Agnoscebat sub manu sibi succrescere Vestigalia, & plura nasci, quod plura sevisset. Ergo ut esse in Westphalia ficeret, quod haec tenus non fuerat, Die 10. Sept. anni 1614. pro Philosophicis, & Theologicis, Scholis instituendis scriptam aliquot milium Cautionem, sub Sacrificio Missæ, suis Ipse manibus ad Aram obtulit, reliquum, quod ad plenam summam 15 milium Imper. decerat, per suos in parata moneta exhibendo, unde tamen decerpendi postea fuerunt 1000. Imper. & amplius pro impletandis Juribus Academiz; 400. vero pro perfectione Scholarum. Quis Spiritus heroicum animum ad hæc nova consilia impulerit? libeat ex ipso Donatoris calamo cognoscere:

Assumpsum ante annos se è triginta in partem Laborum Nebrorum Patres Societatis IESV, quibus, ut fideles Nobis Cooperatores essent, Collegium in Civitate nostra Episcopali fundavimus, tantò dote, ut Concionatores, Confessarij, ac Humaniorum litterarum Magistri, cum necessarijs Administris, religioso modo sustentari possent. Et sanè magno subditorum uno bono, magnaq, consolatione Nostra, experti sumus eorum conatus, atq, industriam. Quam quidem fundationem Munificissimo DEO ita Cordi suisse arbitramur, ut ex thesauro Sapientia sua ampliora consilia suggestere, & majores quoq, cum vita longiore, vires donare dignatus fuerit, &c. Sape, & sollicite, circumspiciebamus, ut cognoscere liceat, quid tandem decesserit eorum, que ex Pastoralis obligationis munere subditis Nostris prestare possemus. Videbamus meliora ingenia, aliquot Humaniorum litterarum Studijs, advicinas Hereticorum Academias, cum eterna salutis dispensio, abipi, aut, si ad Catholicas remotores abire malent, sumptuum inopiam, in medio studiorum cursu, non abq, Catholica, Reip. detramento, succumbere. Videbamus etiam multa ingenia, animarum cura, sacrificiæ Religiosorum Instituti, apta, planè ab omni literatum exercito impediri, unde Episcopatus nostri Parochie, Monasteria, & Collegia, apta operari, adversus Heresos flagitia, & impianitatem omnem, desituebantur, non abq, justo dolore Cordi nostri. Quibus malis mederi cupientes, Divina gratia opitulante, illud consilium arripiimus, ut in Episcopali Civitate nostra Paderborna, Academiam duarum Facultatum, nimurum Philosophia & Theologia, prioribus fundationibus adscire vellemus, &c.

Diplomata à Summis Orbis Christiani Principibus adventerunt Paderana Studia, in Collegio Societatis, ad dignitatem Academicam evcentia. Romanum Pauli V. datum 2. Aprili, 1615. Gymnasium illud, in Universitatem studi Generali erigit, & instituit, in qua Religiosa Societas Theologiam, nec non Philosophiam, tam Scholasticam quam Positivam, Naturalem ac Moralem, linguas Latinam, Grecam, & Hebream, aliog: ingenuas artes, publicè docant, ad instar aliarum Universitatum, studiorum Generalium, tam in Transalpino Provincia, & Regni, quam alijs ubivis locorum: ipsam Universitatem, & studium Generale, sic erectum, & institutum, cura, regimini, & administrationi Societas, & Prepositi Generali, seu ab eo deputandi, qui totius Universitatis Rectore existat, Apostolica auctoritate supponit, & submitit. Eadem Universitati, & illius Rectori, Magistris, Scholasticis, aliog: omnibus, & quibuscumque privilegijs, indulta, libertatis, immunitatis, exemptionibus, favoribus, gratijs, prerogativis, bonoribus, ac preminentij, hujusmodi Universitatis, illorumq, pro tempore, Rectoribus, Doctoribus, Praeceptoribus, Scholasticis, Procuratoribus, Bidellis, Nuncijs, Officialibus, Ministeriis, & alijs personis tam in genere, quam in specie, tam predicta, quam Imperiali, Regijs, aut Ducali auctoritatibus, & alijs, pro tempore quomodolibet concessis, non solum ad eorum instar, sed pariformiter, ac aque principalier;

principaliter, & in omnibus uris, fruis, gaudere indulget: Ad gradus Baccalaureatus, Licentiatura, Laurea, Doctoratus, non magisterij, promotus concedit in omnibus alijs Universitatibus Studiorum Generalium posse publicè, & privatim, doce-
res, disputare, gradibus hujusmodi convenientes actus exercere, ac omnibus privilegijs, & prærogativis gaudere, quibus alijs
in dictis, universitatibus, seu alijs, gaudent, ac si gradus in hujusmodi Universitatibus suscepissent: Nec non Domum, bona,
& jura à THEODORO Episcopo Collegio & Universitati per praesentes credita concessa, donata, ac etiam concedenda &
donanda, auctoritate apostolicâ, perpetuè applicas, & approprias.

Altetum Diploma Imperiale Mattheia Augusti Casarii, in Regia Pragensi, eodem Anno 1615. 14. Mensis Decembris
datum: Collegium Paderbornense à THEODORO Episcopo, & Principe, fundatum, omni meliore via, & modo, in-
stituit, & in Gymnasium ac Studium Universale, erigit, fundat, & confirmat; illudq; cum personis ibidem profidenti-
bus, ac studentibus, privilegiis omnibus, immunitatibus, honoribus, & gratis, quibus alia Gymnasia ursuntur, fru-
untur, & gaudent, donas, insignis, & exornat. Vult, & auctoritate Cesarea decernit, quod Baccalaurei, aut Magistri,
aut Licensiati, aut Doctores in eadem Universitate promoti, aut promovendi, debant, & possint, in omnibus locis & Terris
S. R. Imperij, & ubiq; Terrarum, & Locorum, liberè omnes actus Professorum legendi, docendi, interpretandi, & glossandi
facere, & exercere, quos ceteri, in alijs Studiis Privilegiatis promoti, exercent, & exercere possunt, & debent, de Consuetu-
dine vel Jure &c. Præterea dat, & decernit: quod Scholastici, & ibidem dignitatem, & gradum aliquem, assumentes
gaudeant, & portantur, utiq; frui, gaudere, & postri possint. & debant omnibus, & quibuscumq; gratijs, honoribus,
dignitatibus, præminentijs, prærogativis, concessionibus, privilegijs, favoribus, indultis, ac alijs quibuslibet, quibus Uni-
versitas Heidelbergensis, Tübingensis, Friburgensis, Ingolstadiensis, ac alia Studia privilegiata, ac Doctores, Licensiati, Ma-
gistri, Baccalaurei & Scholastici ibidem promoti, aut aliqua Dignitate seu Gradu insigniti gaudent, atuntur, fruuntur &
quomodolibet de Consuetudine vel Jure Non obstantibus quibuscumq; privilegijs &c. quibus omnibus, & singulis, ex certa
scientia, animo deliberauto, & motu proprio, derogat, & derogatum vult, neque ulli hominum licere, hanc Confirmatio-
nem, erectionem, Indultum, Concessionem, & privilegium gratiam infringere, ausu temerario contraire, vel quovad modo violare;
si quis autem id attentare præsumperit, gravissimam Casarii, & Imperij Sacri, indignationem, & panam centum Narrarum
auriposi incurrire statuit, partim Fisco Imperiali, partim Theodooro Episcopo, & Successoribus ejus, assignandam.

Cimmeliis adeò illustribus, & pretiosis exornatam, & dote 15. millium Imperi: elocatam Filiam Suam Uni-
versitatem Paderanam Illustrissimus THEODORUS in Theatrum, & lucem publicam, producere
statuit, ut toti Westphaliz, & circumisit Provinciis, ejus decor innotesceret. Proinde indicio omnium
Patris Ordinum Conventu, invitatis etiam Vicinis Principibus, Comitibus, & Dynastis Die 13. Septembr. 1616
cum insigni apparatu, magno incolarum, accolatimque, concursu præluisset in scena Salomon Sapient, sub-
ducto proscenio, perstrepentibus tubis, tympanis & fistulis, honorificissime proclamata est UNIVER-
SITAS THEODORIANA, illo Primum aplausu, populiq; aggratulatione, ut exultante pre Iustitia
Fundatore, omnium animi ad immortales summo Deo, optimoque Principi gratias agendas, mirum in modu-
concitarentur; diceret verò Illustrissimus: Hunc solum diem sincero, & solido gaudio se affeisse, jamq; satu dia-
xisse, quod Laborum, & Consiliorum, suorum, optatissimam Coronam aspexisset; atque ideo hilari animo
proferre, se Senem cum Sene Simeone: Nunc dimitti servum tuum Dominu in Pace. Ita exundabat amor Theo-
dori in Juventutem, ut in lucro reponeret tantos census effudisse, dummodo per Liberorum Catholicam edu-
cationem sensim lucraretur Parentes, & in normam antiquæ Religionis mores Subditorum refingeret. In eos
adeò proclivi ferebatur affectu, ut nullo accendentium discrimine, aures cuivis apertas concederet, cum hum-
nissima affabilitate. Non aberat tamen, cum opus esset, lenis severitas, ne nimia facilitate solveretur subditu-
ru obedientia. Ad extrema iustitia non ascendit, nisi cum in apicem rebellionis secesset audacia; quod in
Celebri illo LIBORIO, contrà Optimates per tumultum plebis intrulo Consule, patuit, cuius inverecundam
proterviam ulq; ad Ludibrium Eminentia Principalis, aliquamdiu vius est sustinuisse. Ut Subditos sibi magis
devinciret, 33, quibus præfuit, annis, nullo eos exactiōnū onere gravavit, si unam excepēris, exiguum, qua
patrimonium Mensa Episcopalis ære alieno grave sublevavit, idq; non sine remorsu, & pœnitudine, annorum
posteriorum. In se parcus, in alios, maximè pauperes, & causas piis prodigus, de suo genio decerpere malebat,
quam aliorum patrimonio, animo versare solitus, & manu suâ libris pluribus inscribere Orationem Ecclesiaz:
Te Redde, Te Duce, sic transcamus per bona temporalia, ut non amittamus aeterna. Hæc sententia faciem ei præluit,
ad invenienda viæ cœlestis compendia; docuit enim per aureos, argenteosq; gradus honorum temporalium,
facilem, & expeditum ad bona cœlestia ascensum. Ut solidiores essent hi gradus, nec justo breviores, funda-
tionibus memoratis aliam adjectit Christo Eucharistico honorando, cuius occultam sub sacris speciebus Majes-
tatem à carnalibus Hæreticis, omnipotentiam Dei in arbitria sensuum revocantibus, frivole illudi dolebat, &
indignabatur. Decretis igitur Cathedrali Capitulo 23. Imperialum millibus. Ejus devotionem erga sacrosanctum
hoc Mysterium accedit, ut Capitulo in exemplum ceteris præiente, Theophoria Corporis Christi aug-
ustiori pompa inclareceret Totidem millia addidit ad Festum Purificationis B. M. Virginis, juxta consuetas
Ecclesiaz cœremonias, illustriori lumen, & hominum, concursu celebrandum. In hanc Virginem, post
Deum, tantò servidior THEODORI affectus ferebatur, quod magis ille in animis subditorum refrixerat.
In illius pœgiliis solennem sibi, & toti aulae abstinentiam indixerat, ejus Sacellum Romanum in agro suburba-
no situm, & miraculis celebre, è parietinis lignis in solidam è lapide fabricam eduxit inciso reparati Edificii
Carmine Chronosticho.

En a Viore Labans Theodoro Roma ref Loret.

Supplicationes sacras eò deductas non solum ipse frequentabat, sed sc̄e Aulam omnem, & Clerum, post
vestigia pedum suorum attraxit. Statuam Romanam, à pluribus sc̄culis prodigiosam, quæ Sacello nomen, &
famam miraculorum conciliaverat, è latibulis, in quæ tam Hæresis compegerat, extra etiam comparato novo
habitu Pontificali denuo lustravit, & benedixit, videre meritus, in actu hoc sacro, imaginem Virginis affectui
Clientis suaviter arridentem, quod alii inobservatum, Familiarium intimis, inter liquida animi gaudia, aperi-
tire solebat, nec ab ea opinione se dimoveri passus est, magno veritatis argumento, cum nota omnibus Viri
gravitas

gravitas à phantasticis impressionibus penitus abhorrebat. Notandum hic, quod de novo habitu Pontificali dicitur, ad refellendos eorum scrupulos, qui de Episcopali ordine *Theodori* temerè vissunt ambigere. Quid enim ille habitus sine Ordine Episcopali? an forte Ecclesiaz rituum ignarus erat *Theodorus*? accedit, quod ipse vivus statuam sibi in habitu Episcopali cum *Mitra*, & *Pedo*, excidi curaverit, in atrio Scholarum, ut supra diximus, erectam. Aut posteritati illudere voluit Princeps fucum omnem exosus? Dubium omnino eximat è Societate Sacerdos P. *Fridericus Röhrich THEODORO* Principi, dum vixit, maximè familiaris, quo area-norum Conscientiaz Arbitro, & Sacramentorum, etiam extremorum, Administro usus est: qui lecto fatali perditus, & pernox, adficit, & defunctorios oculos in somnum mortis compositus. Hic in Concione funerali, Anno 1618. 12. Decembr. habita in Aede Cathedrali Paderbornensi, & typis excusa: à *SIXTO V.* Confirmatum, à *RUDOLPHO II.* Regalibus Principum insignitum, & postea ipsa, amplissimum Caremonia in Episcopum Ordinatum, Benedictum & Consecratum referit.

Nec habitu magis, & ordine, quam animo, & virtutibus, Episcopum induit **THEODORUS**. Semina-hæretica, per Diœcesin omnem sparsa, sensim evulsi, & qui raros Orthodoxos invenerat sub initia Episcopatus, plura millia moriens reliquit. Parochos, & Ludimagistros, de fide suspectos loco movit, melioribus substitutis; Rituale, seu Agendum, ut vocant, novam vulgaris typis jussit, futuram cultus Divini Regulam: Abolitas Apostolorum Traditiones, de Jejunio, & Matrimonio, de Festis & Processionibus, in vigorem restituit. Omnis ad normam Tridentinæ Synodi exegit, Diœcesin frequenter obibat ipse, parochias, & utriusque sexus Monasteria, inspiciens, Comite plerūque è Societate viro docto, & rerum Ecclesiastica-zum experto. Infamem Cleri pellicatum severis legibus coërcebat, prompta in contumaces executione. In quo genere memorandum, quod Anno 1612. procacem lenam, Edicti Sui negligentem, è lustro Clericalis Domus extrahi, & Carnifici in manus tradi imperaverit, qui, Famulo Suo æneam pelvim ad numeros pullare, & prægredi jussu, propodusam pellicem, ferta stramineo redimitam, ultricibus virgis in ridiculum spectatori, sed mulieri flebilem, saltum stimulavit, atque per celebrem Occidentis plateam ex Urbe ejicit, monuitque, ne in castigatam Venerem resiliret, ni velit ad graviorem istum recidiva subfiliare. Denique tantarum Virtutum splendore conspicuus, cum in publico Romano Imperii Theatro personam Episcopi, & Principis, per 33 annos cum plausu sustinuerit, & à Capitulo Cathedrali unanimi Senatus Consulto **PATER PATRIÆ** esset appellatus, gravi morbo afflictari coepit, & extremæ lineæ admoveri. Ille suppeditus Conscientis rationibus, & abdicata à se rerum temporalium curâ, Sacro viatico in iter æternitatis muniri petuit, ore frequenter exprimens, & animo volvens, Sequentiam, quam vocant, Defunctionum: *Dies irascula, &c.* quam per itinera, & cùm Soli Sibi vacaret, familiare fecerat; tum etiam amatum sibi à Juventute symbolum, librissque à se passim inscriptum: *Fili Dei miserere mei. Feso Divi Andrea sacro oleo inunctus, quadruplo post, sub Sacrificio Missæ coram selecto, cum Sacerdos animam egredientem Deo commendans, ad ea verba devenisset; In Regnum tuum Domine servum tuum suscipe; Suscipiatum S. Michael Archangelus, &c.* placide expiravit 4. Decembr. Anno 1618. quo feralis Cometes funera Principum nunciare solitus tricennali Germaniz excidio præluxit. Vivit tamen adhuc, & vivet in memoria posteriorum, in arcibus splendidis Neuhausana & Wewelsburgensi, ad decorum Patriæ, ære proprio erexit; ut merito funebri, & sumptuoso Mausolzo, quod, non tam Sui memorie consecrandæ, quam Templo Cathedrali exornando, ex nigro, & candido, marmore vivus sibi struxerat, inscriperit.

*Principis hic tumulus Theodori est: Carmina queris
Grandibus, intumuli marmore, scripta notis?
Aspice templa, aras, arces, Collegia, Libros,
Aspice vel tumuli, quem modo cernis, opus,
Nil refert istis aliud superaddere Carmen;
Cum Lapidès clament, Carmina jure tacent.*

Approbante eventu prognosticon ipsius Symbolum
Judicium melius posteritatis erit.

AD LÆVAM TUMULI.

*Mors certa est: incerta dies: neq; certa tuorum.
Cura: tibi tumulum, si sapis, ipse loca.*

AD DEXTERAM.

*Mortuus ut vivas, vivus moriaris oportet.
Ergo disce prius, quam moriare, mori.*

FORTUNA RETROGRADA COLLEGII PADERBORNENSIS.

Tam secundo rerum cursu provehebantur initia Collegii Paderbornensis, ut aere experit Personas e Sociis etate plus quam octoginta, nullo rerum necessariarum defectu; cum subitus turbo, ferali impetu, fortunam omnem retroegit. **C**hristianus Dux Brunsivensis, & Administrator Halberstadiensis, Adolescentis ferocium Spirituum, quos tyrocinium militare, inter Batavos, & Danos, positum magis efficeret, collecta militum modicâ manu, quam in Franconia, coniunctis cum Mansfeldio copiis adaugeret. Primam hanc bellum aleam infeliciter proiecit, ab anholtio Comite cœsus, fugatusq; nisi fata Diœcesi huic iniquiora obstitissent. Cum enim per Hassiam in has vicinasq; Regiones rejiceretur, & Susatum, ac Lipstadium male custoditas Urbes reperiret, præsidio Regis Catholici, quod pro Duce Neuburgico impositum fuerat, in Palatinatum abstracto; utrumq; sui juris fecit, cura incredibili eorum concursu, quos ex omni hominum colluvie, non bellandi amor, sed quidlibet aedendi impunitas colegerat. **P**aderbornam, proditione quorundam Civium Lutheranorum, quorum præcipui a legitimo Principe Ferdinando Bayaro postea vel capite, vel fortunis, mulctati, ingressus, Pridie Kalendas Februario, in Collegio sedem sibi delegit, formâ ejus, & amplitudine, illectus. Remanserunt in eo Sacerdotes sex, cum Fratre Laico, quos omnes in unum cubiculum compactos, tam arcta custodiâ, inclusi, ut aliquamdiu nec ad requisita natura pateret egressus: tum imperato primum 20. postea decem milium imperialium lyro, cum grandis summa tardius apparetur, inter infinita insultantum Harpyiarum opprobria, & quotidianos mortis, non semel denunciat, terrores, manicas, pediculæ, vincti sunt, & lugubri agmine, post exercitum rapit, ut fortunam, seu libidinem, Halberstadiensis sequerentur, pro ut eum no[n] fluctuantis animi intemperie circumgissent, donec cœso ad Höchstam Halberstadiensi, ab Imperatorii exercitus Duce Tilio liberati, & post octiduanam refocillationem, cum insigni humanitate impensam, ad suos remissi sunt, non tenente lacrymas, cum iis valediceret, **T**ilio, Viro, pio juxta ac militari, quas memoria vexationum, a Patribus toleratarum, exciverat. Interea Halberstadiensis, quicquid in sacris, ac profanis thesauris, auri, argentiq; ac pretiosæ supellectilis erat, Urbe totâ diripuerat. Tumbam argenteam prægrandem, & ponderosam, multis auri, gemmarum, ac urionum, ornamenti illustrem, in qua **S. LIBORII** sacra ossa multis scutulis servabantur. **Lipstadium** avexerat, conflatis ex ea Daleris: in quibus una facies brachium gladio armatum è nube porrigebat, altera insolenti symbolo signabatur: **D**e amicus, hostis Clericorum. Non diu tulit thrasonicos cavillos ultor sacrorum Deus; nam, altero post anno, iterata clade, ad Floreacum obtritus, brachium dextrum amisit, cuius armata ferocie insolens numisma applaserat. Certè, cum tumba ex Aede Cathedrali in Collegium, jussu Principis, deferretur, nulla electio ne bajolorum, sed consilio fortuito, in cubiculum illata est, quod nomen **S. LIBORII** in ostio præterebat; ubi adstante, nudo capite, Halberstadiensi, Patribus nostris sacra ossa venerantibus, inter nonam, & decimam, matutinam, in australi Cœli plaga, quæ fenestra cubiculi præspicit, tres Soles Principi, cæterisq; omnibus, manifesti apparuerunt: an, quia non sufficiebat solem unum tanti sacrilegii inspectorem & testimoniem esse? Dens novit, & aliquando totimundo aperit. Ferunt Halberstadiensem ob amissum brachium, & prælia semper sinistra, optasse, ut **Seven** illum, **S. LIBORIVM** indicabat, in sua quiete ad Paderam reliquisset. Non persuaserant sibi Lutherani Cives, quorum favore subnixus Paderbornam irrepererat, se eodem rapinarum turbine involvendos. Citaverant in curiam Catholici, & quidem palliati, ut scenam inspicerent, quam **Comœdus** Dux ipse, è fenestrâ conspicuus, erat instructurus. Nemo ambigebat, quin in ludibrium Religionis exitura esset fabula, cum interea Cives Acatholici, pomposo agmine armati, & in suas Turmas distincti, vexillis explicitis, & sonantibus tympanis, forum omne occuparent. Sed omnium falsa fuit exspectatio. Hi enim, qui triumphum de Catholicis ore omni spirabant, corona militari subito cincti, baltheum, & arma, ponere in foro, & domum redire jussi sunt, gaudentibus in sinu Catholicis, his verò frementibus, quod, præter omnimodam fortunaram etiam suarum deprædationem, insuper deridiculo expositi, non vindicem Religionis suæ, sed facultatum prædonem evocassent. Quæ res corum regressum ad Fidem Catholicam maturavit, cum serò respicerent, à qua felicitate, & fortunis, ipsi, & majores ipsorum, omissâ fide, excidissent. Et, uno propè anno, plurimorum Civium conversionem acceleravit calamitas, quam per quadraginta annos Nostrorum indefessa industria multum quidem, sed lentè promoverat. Itaq; fidem Paderbornea, vel invitus, insulit **Christianus Dux**, è qua bona omnia extulerat. Collegii damna, levi & moderato calculo, ultra quatuordecim imperialium milia excreverunt; præter destruâ, & sedâ conspurcata, conclavia, ex drite penu, & omnis generis supellecile, nec granum, nec gutta, nec pluma, nec pilus relicitus. Ipsi fabrica conversionem vir evasit, illatis jam multis pulveris nitratibus, cum discedendum erat urgente exercitu Catholico, **medio Magi**, & nec aliud, quam solum Ducis imperium exspectabatur. Excusæ tamen sunt per omnem Domum fenestræ, ipso Halberstadiensi primum fustem impingente; quod factum credas, ut per illas lacunas hospitiis gratia illustrius appareret. Atque hæc prima fuit Collegii clades, quam aliz porrò super alias exceperunt, reciprocante bellorum fortuna. Erat grandibus impenis cœptus restaurari Collegii status, & Nihmæ, ac Valekenhagæ, omnibus necessariis instructa prædia, ubi cuncta etiam in prædam, ac solitudinem, abierant. Cum Ordine Cruciferorum aliquot millium sumptu Conventum ratione Valekenhagen. In alterius partis recuperationem sumptuose lites agebantur, imo intra solos 9. annos in præmium hoc vindicandum, tectinendum, restaurandum ultra 20. milia Imper. insumpta reperio. Adhæc aquæ ductus Collegii usibus necessarius duo fere millia imperialium absumpserat. Sperabatur tamen paulatim vulnus priori aliqua obducenda cicatrix. Numerus Collegarum ad sexaginta circiter, aliquot annis, refloruerat; quando **Wilhelmus Landgravus Hesia Sueco confederatus**, Præstatibus in tutiora dilapsus, 24. Octobr. 1631. Urbi improvisus hostis imminent. Proni in defensionem erant Cives, discordabant quidam aliorum, idoque cum intra Urbem factiones, ad muros hostis urgeret, die altero Landgravus intromissus est, si non proditâ, saltē perdita Civitate. Illuc enim exarmantur Cives, & 15. imperialium milia imperantur, Consulibus in castodiam abductis. Clerus contra paœta, ad contributionem compellitur: spoliatur Canonicorum Curia: Collegium in habitationem Landgravii cœsum totum denuo & penitus expilatur; diripiatur annona in alimentum 70. Personarum recenter comportata, lecti, & stragula, & omnis generis Supellecile,

fupellex, præter insignem magni pretii Bibliothecam, donum THEODORI Fundatori, quæ primam deprædatiō-
nem evalerat. Patres quatuor ad custodiam Collegii relicti artiū, quā sub Duce Brunsvicensi, includuntur.
Exigitur lytrum, quod, toties accisis Collegii rebus, possessiones reliquas propè sequaret; cūmque id
exhiberi non posset, Tres eorum Casellas abducuntur, ubi in tētērimum carcerem, flagitiosorum hominum
receptaculum, detrusi, ea per septem hebdomades devorārunt tādia, quæ hominibus maximē in-
fensis impunē facere libuit, & mihi scribere non lubet. Post exhaustam cum Urbe Patriam 17. Novem-
bris abactis, quotquot placebat, pecoribus Landgravius in Hassiam est regresus. Successit præsidium Cæ-
sarium, quod anno 1632. à 18. Augus̄ti ad 1. Septembri Baudizium cum altero Hassorum Ductore, qui patr̄us Iacobi
nomen obtinuit, Paderbornam obsidentem cum notabili clade rejecit. Altero anno 1633, patr̄us Iacobus ad ob-
sitionem reversus, improvidā excusione, ad vicinum Urbi Leprosorum excurrentes Milites, Cives, Studiosos,
fœda clade, obtrivit, illo victoriae emolumento, quod territat Urbem præsidium Hassicum contributione
menstruā avertere coegit, sed fluxā Hassorum fide, & ad auram fortunā bellicā mobili. Cūm enim 8. Iulij ad
Hameliam Gronsfeldii & Merodii Catholicus exercitus cæsus esset, immutatam rationem Statū causati regrediu-
tur, Urbique 25. Iulij præsidium intridunt, quod toto triennio locum tenuit, & tenues fortunarum reliquias,
sustentationi incolarum ægræ sufficiuras, omnino exsuxit. Collegium splendida metamorphosi in Aulam, & At-
cēm, Landgravij conversum, Patribus contra datam fidem, antecedente Capitancio, longo ordine, & tristi scena,
ex Urbe eductis, per quæ varia loca exulantibus. Annona, & novis sumptibus congesta supellecilia, in novum
spolium patuerunt. Quæ subitis latebris, & male contabulatis, temere committere coegerat præceps fuga, cor-
rupta repererunt, cūm post triennium refoderent, libris, cūm manibus tractarentur in pulvrem, aut uliginem,
diffluentibus. Anno 1636. Gōt̄zim 26. Augus̄ti armata manu recipit Urbem incendiis ante deformatam, quæ ne
restinguenter, à præsidio Hassico Cives arcabantur. Dum autem miles Cæsarius, æquæ ac hostilis, insoleceret,
omnibus ruri devastatis, fames subsequitur, & ejus pedissequæ pestis ac dysenteria. Duo Sacerdotes nostri,
quos fama Urbis receptæ exciverat, indefesso studio, contagione afflatis assistebant, aperto iis, eorumq; Cura-
toribus, Templo nostro, ne Templa Urbica contagio infecta luem in domos omnes refunderent. Anno 1638.
1. Maij Hassi Lipstadio effusi per infidias Paderbornam, toties expeditum bolum, intercipiunt ante, quā de præ-
sentia hostis rescribetur, cūm Milites ad colligendos ramos virides in sylvas vicinas fuissent egressi. Hic iteratō
in prædas omnia patuerunt, tantò magis opimas, quod improvisus hostis, omnibus attonitis, occulandi consilia
anteverteret. Decem Nostrorum, cæteros fuga subduxerat, Lipstadium abdūti, donec lytrum extorqueretur.
Collegium aviditati huius permisum, subtrahit tamen in ipso prædarum fervore supellecili Templi pretiosissi-
ore: Urbs altero mense ab Hassorum confederatis reddi jussa, captivis dimissis, quod præter bellum morem, ob
pacias inducias, occuparetur. Tentarunt Hassi recuperationem illius Anno 1639. 10. Maij nocturnā irruptione,
sed effectu inani, & cum clade suorum. Anno 1640. LEOPOLDVS Archidux exercitum famelicum, & cum eo in-
gentem vastitatem, Urbī & Patriz intulit, unde enata in sequentis anni annona caritas, & fatalis fames. Anno 16
46. à 1. Maij Carolus Gustavus Wrangelius post infestos lapidum, & glandium, imbræ, post picatos pyroboles, &
triduana intra Urbem incendia, Militem Cæsarium tandem 15. Maij ejicit, bonorum immunitate promissa, sed
non seryata, licet 26. Imperialium milibus pacta fuisset. Indubiam hoc tempore, & in duabus obsitionibus postea
secutis, fabricæ Collegii eversionem avertit Divina providentia, tūm globos, magno numero, consulto in Col-
legium libratos, & inter eos unum plurimarum librarum omni pernicie scutum, aliorum divertendo, tūm lite-
ras tutelares, salvam guardianam vocant, Legatorum Galliæ submittendo, eo ipso tempore, quo Urbs dedebatur.
Porro cūm Clerum inter, & Magistratum civilem, de pæto lytro ageretur, rogati sunt Nostri, ut pro suā apud
Galliz Legatos notitiā, ad impetrāndam summæ imminutionem preces suas interponerent. Factum id fuit eā
efficiā, ut 4. millia Wrangelius remitteret; quod officium tamenanti non valuit, ut à symbola, plus quā se-
ptingentorum imperialium pro lytro conferendorum, Nostros eximeret, licet favent Sueci, & illi solūm refrag-
arentur, quorum utilitas procurata fuerat, & de quibus id nemo facile præsumpsisset. Anno 1646. 1. Decembri
Balduinus Remontius Widenbrug improvisus adest, & immortalis suā gloriā, egregio stratagemate, eventu felici,
Paderbornam ab Hassis recipit, aliás ad legítimum Dominum nunquam forte reddituram. Stabat enim in præci-
piti pericula Diœcesis hæc, nē aliorum Episcopatum abalienandorum communem calamitatem, suo fato, ad-
augeret. Et poterat conclamatum videri, si proximè sequentium annorum iterata molimina Succorum Hasso-
rumq; spem non fecellissent. Anno 1647. Die 28. Augus̄ti Rabenbaupius Hassorum Dux, spirans cædis, & minarum,
accidente cum Sueci Königsmarckio, per dies quindecim, acerrimā oppugnatione, presserant Urbem, immissione
ignium, & pyrobolorum, dejectione turrium, & murorum, extrema artis, & furoris militaris, experimenta mil-
iti, extrā decretorium assultum, à quo eos abstinuit Königsmarcky dehortatio, constantia militum, ciuiumq;,
& importunita Gubernatoris Ernesti Bertra-Movilli fortitudo. Deniq; Anno 1648. 5. Octobrū Hassi postremum ale-
jactum tentaturi denuò ad incensia adiuncti priùs, quād de adventu eorum quicquā percibueris. Aderat iis Erne-
stus Landgravius paulò ante in Urbe captivus; aberat pars magna præsidii militaris præ datum in agros hostiles e-
gressa, cum interim Hassi pecora omnia, & inter ea mille boves, & dena ovium millia, è pascuis abigunt, nobilioři
præde intenti: protracti enim ferebatur in eventum hujus obsitionis, négocium pacis, si forte Paderana Insula
aliarum appendix in manus Laicas abriperetur. Benedictus deus, qui opportunum Salvatorem milit Generalem
Lamboum, ut notam fortunæ bellicæ, alibi iniquioris, liberat pæccatis Paderanæ immortalis gloriā obliteraret,
eò magis, quod solutā, post duodecimum diem, obsidione, nuncium liberata Paderæ illiē excepit subscriptio
pacis Europæ. Habes benevolē lector fortunam Collegii Paderani ex amplissima penē nullam. Vides, in quam
tenues reliquias conciderit opulentum à THEODORO Fundatore patrimonium; quod sanè, nec lautiā viētū
abliguriit, nec segnitias economica decoxit; dum enim toties instauratur, & expilitur, res domestica; toties in-
struuntur de novo, & destruuntur, pædia; post tot exilia, & excidia; post evilescētia, plus quā in septuplum

agrorum pretia, quibus primi censū inhæserant; post creditorum fugam, vel infortunia; post debita
necessariō contrahenda, reverorē Dei providentiam, qui in servata Collegii fabrica spem
nobis conservavit fortunæ, cum ipsi placuerit, benignioris.

SALOMON

S A L O M O N
In monte Sionis extruit Sapientiae Gymnasium:
T H E O D O R U S
Ad fontes Paderae adornat Musarum domicilium.

E st tVrpe regi CeDrina ras!Lis
poLire fastV lasplDos atria;
si pALLas In Casâ CLeanths
VeL tenVI slabVLetVt antro.

NON sVb CaVatâ CaVte trophonII
DespeCta Debet stare sClientia;
et Inter exCeLsos penates,
Inter ebVt, patrlosqVe fasces:

HOc ILLe nôrat, qVI sapentia
septena panDens atria sCeptrifer
DVctor slonis fVLClebat
OebaLis tabVLata saXis,

et De CaVernis Cæsa Caryâlis
ArqVabat aLto forniCe pVLpita,
baselqVe CeDro LæVlgatas
Asyrlø satVrabat aVro.

reX Ipse thyrsio perCltVs entheo
spLenDebat aLtâ CeLsVs In exCeDrâ,
et fronte regaLI sinebat,
BaCClferas rentere LaVros.

et In theatro stabat ebVrneo
Rorans profVnDo gVrgite paLLaDis,
et erVDito gestientes
profLVVlo satlabat aVres.

post hVnC seqVaCl te tVLlt esseDo
Honos & aLta CVra sClientia
O paLLaDis brabeVta nostræ
aLlisonos sVbitVre fastos!

O fortis atLas! gLorla patræ
sVffVLta CeLso VertlCe sVbstItlt,
qVanDo LoCâstI paDiborne
pleril noVa Castra phœbl,

CœpltgVe terse Vena sClientia
E paDeranis CVrrere fontlbVs;
VICIna qVanDo rlpâ Cœplt
Aönlls resonare pLeCtlls.

qVoVsqVe perglt Vltre fVnDere
eLeCtra CLaro gVrgite paDera;
FLvet perennis fons honoris,
neC LatlCes patlere Lethes.

Vot

QVot orDInasti saXa sChoLastiCæ
sVbleCta tVrrI, tot tibi gLorla
theatra prostant, tot tVListi
pro proprio LaplDes CoLoſſo.

ItSI sILeret nesCIVs Abnepos;
re saXa Lato pegMate ConCInent,
Ut Cantat AVeroræ CoLoſſVs,
sI rVbeas agat Iſta blgas

et Vos ſorores, agMen ApOLLInIs,
Grates ſonoro fVnDltē barblto:
Vos Vester obſerVat brabeVtes
eLyslo ſpatlans Vlreto.

SCIENCIÆ ET PADERA FUNDATORI THEODORO Grates accinunt Carmine Eucharistico.

THEOLOGIA.

Ars eXCeLſa feror, qVla tV CeLſiſiMe prInCeps
ponis In eXCeLſo pVLplta noſtra thoLo,
tergaqVe noſtra rVbro bVLLantVr epoMIDIs oſtro,
et fLagrat ornatV pVrpVra noſtra tVo:
re CIngrat nIVcā CeeLeſtis gLoria LVce,
ſteLLantlqVe tVVM Veſtlat igne CapVt.
In terra pVro tVa LaVs trabeētVr In aVro,
ſpLenDeat Ut Vasto ſyrMate LongVs honos.

PHILOSOPHIA.

eVIClt totles, tot & argVMenta teloLVlt,
aptaVlt Vires qVanDo ſtaglra ſVas;
argVMenta tVI totles repetlta faVorls,
ſoL Vere qVanDo CVplt tota ſtaglra, neqVlt.

METAPHYSICA.

nos tVa transCenDit bonitas ô Magne brabeVta:
VIX bonitas Vno taLLis In ente fVlt;
hanC etSI ſpecVlter, qVla non ſVM praCtICa VlrlVs
obſeqVloſa pares nesClo ferre VIces.

PHYSICA.

physICA ContInVI ſl VVLt CoMponere pVnCta,
a te ContInVI pVnCta faVorls habet.
a Me CVnCta qVeVnt ea pVnCta InfLata VoCari,
tanta peraffeCtVs faCta fVrē tVos.

LOGICA.

In te ſl Verſor DVX Magne, paterqVe ſtaglra;
obleCto neqVeo nobillore frVI.
re VoLVlt gratæ triplEx operatio Mentiſ;
At non eſt ſVppar LaVDlbVs Iſta triſ.

ASTRONOMIA.

non LVbet astra tibi, nItIDosqVe VoVere penates;
te THEODORE DIV stetLLiger aXis habet.
arCtophyLaX, hyaDes, raDlatVs orlonos ensis,
et peDlbVs terItVr parthasIs VrsA tVis.
noC Cano prognostes, neqVe faLsI NVMInIs aVgVr:
eCLipsIs LVCIs non erit VLLa tVz.

ARITHMETICA.

obrVltVr nVMero, qVotles ars nostra Laborat
obseqVII CVplens Debita nōsse sVI:
pLVra reCensemVr qVAM qVas Latonia phoebe
neCtlVagas pVLChro VeLLere Censem oVes.
Inter tot nVMeros non extat CaLCVLVs ater;
specCtantVr nIVco CVnCra notata slyLo.

RHETORICA.

sVaDa LICet blsonIs cXestVet VnDIqVe bVCCIs:
nesClt hyperboLICo te phaLerare tropo,
et gestIs sVperata tVis tibi porrigit herbaM:
qVz tibi VICtorI traDita LaVrVs erit.

POETICA.

per te nostra sVis sVbsVLtante barbIta nerVis,
per te fatIDICIs MVsa beatVr aqVis.
qVz sVa ni grato tibi VolVat barbIta VersV:
Digna forent frangI barbIta, MVsa neCe.
nIC eX CorDe LoqVor, ne CVLper fICta poēsIs;
IVro per aonII teLa CapVtqVe Del.

GRAMMATICA.

VIX Inter phoeBI repVtor, (qVIA parVa) sorores,
ast reLIqVis grato non ero CorDe Minor;
non soLa orbILII nostro Vlret herba Vlreto;
non berVLæ DoMinans obtinet arVa frVtceX.
nostra CoryMblferIs IVVenesCVnt prata CoroLLIs:
hInC tVa pVrpVrcIs spargo sepVLChra rosIs.
sparsa MerIs ego teXo rosIs tVa Castra DoLoriIs:
non fVlt In genlo splna, VepresVe tVo.

PADERA.

*meliorsq; auro
Sapientia.
Proy. 16.*
sI rVtIans fVLvo sapientia præVaLet aVro:
Antelt aVrlfero paDerIs VnDa paDo:
AVrlfLVas Is gignit opes, ast paDera DoCtas
DVes IncXaVsto fonte propInat aqVas.
haVrltVr THEODORE tVo sapientia rivo:
fons es: In hVnG fonteM gratia Versa fLVit.

FERDINANDI

FERDINANDVS D.G. EPISC.

Burggravius Stromberensis,
Dominus in Borecklohe, &
Natus 21 Octobr 1626. Electus Episc.
Consecr. 6 Jun 1661. Coadjutor Monast.
Pefessi: Episc. adiit 13 Novemb. 1679.

PADERBORN ET MONASTER-

S.R.I. Princeps, Com. Pyrmontan
Liber Baro à Fürstenberg
Paderborn 20 Apr. Confirm. 30 May,
elect. 19 Julii 1667. Confirm. 20 Apr. 1668.
Obiit 19 Junii 1683. aetatis 62.

Henricus Cauſe ſculp.

